

DRENGE OG PIGER BØR LEGE MERE SAMMEN - en mangfoldighedspædagogik

Hvordan står det egentlig til med ligestillingen i de danske dagtilbud? Er det helt uden betydning, om du er født pige eller dreng, hvordan og hvilken omsorg du gives? Er det de samme krav og forventninger, der stilles til barnet uafhængigt af dets køn? Får drenge og piger tilbudt de samme aktiviteter? Eller sagt med andre ord: Tilbydes alle børn lige muligheder uanset deres køn?

AF SANNI MARIA P. KORSGAARD, PÆDAGOG OG FREELANCEKONSULENT I DLO

Helle Bøgelund Frederiksen, pædagogisk leder i den selvejende institution Martha Hjemmet er professionelt optaget af, hvordan vi skaber de bedste rammer for en mangfoldig pædagogik, hvor forestillinger om køn ikke begrænser børns muligheder. Hun har netop skrevet bogen: Giv alle børn flere muligheder, hvor hun bl.a. beskriver det normkritiske og ligestillingspædagogiske udviklingsprojekt på Martha Hjemmet, hvor de har arbejdet bevidst med at professionalisere deres fælles viden og kønspraksis.

En ubevidst reproduktion af kønsstereotyper

Da det pædagogiske personale på Martha Hjemmet startede projektet, havde de fleste en selvforståelse omkring, at de ikke gjorde forskel på kønnene. Men da de først gik på opdagelse i de forforståelser og hverdagsopfattelser, som deres/vores forståelse af køn hviler på, måtte de hurtigt indse, at virkeligheden var en anden. "Vi blev ved med at støde på situationer hos os selv og hinanden, i vores sprog, i vores praksis, vores tanker og handlinger som var meget stereotyp. Og når vi så nærmere på det, også meget begrænsende for det enkelte barn, hvad enten det var piger eller drenge", fortæller Helle Bøgelund Frederiksen.

Helle Bøgelund Frederiksen, der længe har interesseret sig for denne del af pædagogikken, blev især i sit arbejde som censor i modulet "Køn, seksualitet og mangfoldig-

hed", (en del af pædagoguddannelsen siden 2014), optaget af, hvor lidt vi egentlig ved om det ude i praksis. Det første skridt er derfor, mener hun, mere viden om og ikke mindst en bevidstgørelse af, hvordan vi dagligt helt ubevidst og subtilt er med til at reproducere kønsstereotyp adfærd, der er alt andet end ligestillende. Samtidig understreger hun også, at det er vigtigt i denne bevidsthedsrejse ikke at dømme hinanden. "Vi er alle sammen indlejrede i det. Køn er det, man kalder en primærkategori, som bliver podet ind i os allerede fra fødslen og faktisk også før, allerede i fostertilstanden, er der nogle der mener. Når studier fx viser at narrativet om et aktivt pigefoster bliver italesat som; 'en lille fin pige, der danser ballet', hvor et ditto drengefoster måske beskrives som 'en aktiv dreng, der sparker fodbold'. På den måde stiller vi ofte modsætningskategorier op som aktiv/passiv, stille/vild, teknisk/boglig mellem drenge og piger, og så undrer vi og ærgrer os senere over, at pigerne ikke vælger de naturvidenskabelige og håndværksmæssige uddannelser og drenge ikke vælger traditionelle omsorgsfag."

Savner handling og politisk velvilje på området

Derfor mener Helle Bøgelund Frederiksen også, at det er oplagt at have fokus på ligestilling mellem kønnene i dagtilbud og for den sags skyld også skoler, hvor det

I Martha Hjemmets cirkusprojekt, var der ikke den stærke mand men stærke børn, drenge kunne godt kunne være linedansere, og der var mange flere vilde dyr, end der plejede at være.

ofte er endnu mere stereotyp. Hun undrer sig stærkt over, at der i Danmark ikke er mere politisk velvilje til fx at skrive det ind i loven. "I forhold til de nordiske lande, som vi normalt sammenligner os med, er vi langt bagefter. I et land som Island, som jo ellers er ret traditionelt og konservativt på andre områder, rangerer de højt i deres ligestillingsarbejde med køn - også i forhold til børn. I Norge står det i deres læreplaner, at de er forpligtigede til at arbejde med at modvirke kønsstereotyper og også i EU er Gender Equality et politisk indsatsområde," fortæller Helle Bøgelund Frederiksen. Vi taler om, hvor oplagt det havde været at skri-

Helle Bøgelund Frederiksen er cand. pæd. i generel pædagogik. Pædagogisk leder i den selvejende institution

Martha Hjemmet og forfatter til bogen: *Giv alle børn lige muligheder* Om det normkritiske og ligestillingspædagogiske arbejde på Martha Hjemmet.

ve det ind i Den nye styrkede pædagogiske læreplan fx under kravet om børneperspektiv eller i virkeligheden under hver af de seks læreplanstemaer. Står det først i loven, sender det et signal om, at det er betydningsfuldt og noget, vi skal forholde os til. "Hvis vi professionelle havde et mere kritisk blik, ville det sprede nogle ringe i vandet. Netop fordi vi, sammen med forældrene selvfølgelig, er så vigtige aktører i barnets konstruktion af identitet og køn - helt ba-

Certificeret normkritisk

Under projektet har Martha Hjemmets medarbejdere været igennem Prismecertificatet udviklet af kønssociolog Cecilie Nørgaard. Certificeringen indeholder 3 aktionslæringsforløb med cases og refleksionsspørgsmål. At det er et digitalt onlineforløb med artikler, podcasts, forskningsrapporter mv, gør det til en nemt tilgængelig håndsrækning ind i et normkritisk perspektiv. Man kan tage det i bidder, og som det passer ind for den enkelte medarbejder, fremhæver Helle Bøgelund, der fortæller, at hendes medarbejdere var meget begejstrede for forløbet.

I Danmark findes der pt. så vidt vides kun 3 prismecertificerede institutioner. Det er Martha Hjemmet, Jordkloden og Vandværket.

salt hvilke måder at gøre køn på værdsættes og hvilke værdsættes ikke. Det, vi siger og viser børnene, det er sådan, de bliver til. Børn aflæser det og vil gerne leve op til vores forventninger og forestillinger," siger Helle Bøgelund Frederiksen.

Et subtilt arbejde, hvor små frø plantes

"Men hvordan og hvor i jeres praksis kan man se på Martha Hjemmet at I arbejder normkritisk?", spørger jeg. "Det bliver jeg ofte spurgt om", siger Helle Bøgelund Frederiksen, "og i virkeligheden er det faktisk et meget subtilt arbejde, hvor det ofte er helt nede i detaljen. Det er i interaktionen mellem mennesker, de små justeringer i hverdagen, som samlet set kan nuancere vores og børnenes billede af verden. Det er de små frø, vi planter. Måske kan man i højere grad sige, at man kan høre det mere, end man kan se det. For der er jo nogle greb, når man skal arbejde normkritisk. Vi har fx haft meget fokus på vores sprogbrug. De narrative, vi beskriver børnene med, er anderledes. Man vil nok ikke så ofte høre at vi siger "det er en typisk dreng". Vi udfordrer hinanden og går fx på opdagelse både i, hvad vi og børnene selv siger om køn. Som, "nå hvorfor tror du ikke hun kan det?". Vi bruger betegnelsen politi- og brandbetjent i stedet for politi- og brandmand. Vi er også mere opmærksomme på, hvilket legetøj vi køber ind og præsenterer børnene for. At bilkassen ikke altid ender hos drengene og dukkerne hos pigerne. Vi har set på de bøger, vi læser med børnene. Ikke at vi har smidt de klassiske eventyr ud med den passive prinsesse og den handlekraftige prins, der redder prinsessen. Vi er bare blevet opmærksomme på også at introducere bøger med mindre traditionelle familiemønstre og kønsroller. Også mange af vores sange kan tåle en lille forstyrrelse når personalet fx for sjov synger "far sidder og strikker og mor læser avis". Vi prøver at hjælpe børnene med at danne legerelationer på tværs af køn og fx i højere grad sætte børn sammen ud fra personlighed og interesser.

Ikke en fornægtelse af biologien men et menneskesyn og en værdi omkring mangfoldighed

"Men hvorfor er det egentlig så følsomt, og hvorfor møder vi stadig modstand, når

vi er nogen, der gerne vil tale om og sætte ligestilling fx i forhold til børn på dagsordenen?", spørger jeg. «Det handler om», siger Helle Bøgelund Frederiksen, «at det er så essentielt, vi er selv vokset op med mere eller mindre stereotype forestillinger om køn. Det er sådan, vi definerer os selv og hinanden. Vi er vant til, at det ofte handler mere om dit køn end om den, du gerne vil være". Vi møder sommetider denne her kritik omkring at vi ønsker at opløse kønne: At nu må drenge ikke være drenge etc. Men det er jo ikke, fordi vi fornægter det biologiske aspekt, vi ønsker blot et opgør med en polarisering. Det handler mere om et menneskesyn, en værdi. I virkeligheden

er det bare en meget inkluderende tilgang, siger Helle og sammenstiller det med inklusionspædagogik. Altså at der skal være plads til alle børn uanset kulturel, social og religiøs baggrund, men også uanset køn. Vi forsøger bare at præsentere nogle videre rammer at gøre køn indenfor. Målet er, at pædagoger får udviklet et professionaliseret kønsblik. Det vil sige et blik, hvor pædagogikken baseres på faglig viden om køn frem for private holdninger og hverdagsforestillinger, som drenge er mere kropslige end piger. Piger er bedre til at forstå og agere socialt etc.

BØRNSHVERDAG

NR. 8 • DECEMBER • 2018

**Ny mission,
vision og
strategi**

Side 16

**DLO
uddeler
tilskud**

Side 21